

vors patia diabetis), els familiars i algun metge li deien «sembla que no se t'endáyæ». De fet jo també ho he sentit diverses vegades, i jo mateix no gosaria dir-ho altrament; crec que no es diu d'altra manera a les Illes, ni ultra-Albera ni a la major part del Princ. Tenia raó Fabra i els valencians també. Petit divorci inevitable i... d'exigua importància.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: dignitat, dignatari, dignitari, dignitós, indigne, endigne, indignitat, deny, denyar, denyar-se, dignar-se, dignar, dignació, condigne, desdenyar, desdeny, desdenyós, endenyar-se, endeny, indignar, endignar-se, indinyat, endanyar, indignació, dignificar, dignificació, dignificador, dignificant.

Dígraf, dígrama, V. gràfic Digressió, V. progrés Dihèlia, V. heli (SOL) Dihadrita, V. hidro- Diambe, V. iambe Dijous, V. dia Dilacerar, V. lacerar Dilació, V. diferir (PREFERIR) Dilapidació, dilapidador, dilapidar, V. làpida Dilatació, dilatar, V. latitud Dilatori, V. diferir (PREFERIR) Dilecció, dilecte, V. elegir Dilema, V. lema Diletant, diletanisme, V. delit Diligència, diligent, V. elegir

Dilleniàcies, derivat del nom del gènere *dillenia*, denominat en memòria del botànic alemany JJ Dillen (1684-1747).

Dilluns, V. dia Dilogia, V. lògica Dilucidació, dilucidar, V. lluir

DILUIR, 'deixatar', pres del ll. *dilüere* 'deixatar', 'negar en aigua', derivat de *lávère* 'rentar, llavar'. □ 1.ª doc.: 1888, supl. d'aquesta ed. del Lab.; *diluent* ja 1803, Bely. i 1839, Lab.

DERIV.: Dilució. *Diluvi* [fi S. XIII], pres del ll. *dilüvium* 'inundació, diluvi', derivat de *dilüere*; *diluvi* apareix ja en Llull i en els *Costums de Tort.*; i, en el segle següent *dalubi* en la *Questa* del mallorquí Reixac (162.34); en Llull se cita *diluvi* en el *Libre de Contemplació* i una grafia *delobi* en la *Doctr. Pueril*, dualitat tant més suspecta que la *o* d'aquesta forma semblaria suggerir la pron. mallorquina moderna *dolobi*: aquesta és la lliçó de l'ed. Obrador-Gilli, que més d'un cop porta formes poc corrents en català antic: en lloc d'això l'ed. NCl. porta *diluvi* («Déus se mostrà a ell e --- revelà-li --- con Noè fo en la archa, e con fo lo *diluvius*», § 69.3, p. 159.22); el trasllat d'accent és del tipus que es produeix en alguns mots en *-i*, com *escorpi* SCORPIO, i els noms de lloc en *-rubi* (RUBEUM): *Querrubi*, *Font-rubi*, *Re-rubi* (RIVUS RUBEUS) > *Rubi*.

Realment deu haver estat ja antic el trasllat d'accent en aquesta paraula, tot i que això avui sigui inoït en el Continent,¹ i crec que fins a Eivissa (*diluvi*, en Castelló, *El Pitiuso*, 1967, p. 13); però es diu *deloví*, pl. *delovins* (o *delubi*, *delubinal*, *delubinar*, *DAmen.*), no sols a Mallorca, sinó també a Menorca: «Arc de Sant Martí - aturà es *deluvís*», «en temps de *deluvins* ets escarabats neden», dites proverbials, Camps Merc.

(*Folk. Men.* I, 278, 284); i un vers del poeta mall. Jaume d'Olesa (a. 1487), indica amb el seu ritme que aquesta era ja l'accentuació en el S. xv: «O Paradís - fet d'obres delicades, / Hon Déu estech - ab novetat moderna, / en qui jamés - les aygues són entrades / del *diluvi* - de culpes y d'errades, / ans nos heu dat - lo fruyt de vida eterna» (JMBover, *BiEscrBal.* II, 17.42.4). Altrament el DAG. cita *diluvi* en Eiximenis (*Dones*) i en dos docs. del S. xv (Girona 1421, i Bna. 1487: *Ardis* I, 253), *diluvi general*, Aversó, *Torc.* I, 48. *Diluviar* [Verd., *Atl.*; 1868, *SLitCosta*]. *Diluvia*; *antediluvia*; *diluvianisme*. *Diluvio*. Altres derivats de *lavere*. *Ablució*, de *ablutio*, derivat de *abluerè* 'llevar (alguna cosa) rentant'. *Alluvió*, 'avinguda forta d'aigua', deriv. d'*alluere* 'banyar, xopar'; *alluvial*. *Colutori*, deriv. de *colluere* 'rentar, arruixar'.

¹ Poso en dubte la dada isolada de Llofriu, que dona *AlcM*.

Diluvi, *diluvia*, *-ial*, *diluviar*, *diluvio*, V. *diluir* *Dimanant*, *dimanar*, V. *emanar* *Dimarts*, *dimecres*, V. *dia* *Dimensió*, *dimensional*, V. *mesura*

²⁵ *Dimer*, compost savi del gr. *μέρος*, *-ους* 'part', 'membre', amb *di-*, forma prefixada del gr. *δύο* 'dos'. *Pentàmer*, altre cpt. del mateix mot, amb *πεντα-*, forma prefixada del gr. *πέντε* 'cinc'.

³⁰ *Dimetre*, V. *metre* *Dimidiat*, V. *mig* *Diminut*, *diminutiu*, V. *minvar* *Dimissió*, *dimissionari*, *dimissòries*, *dimitir*, V. *metre*

DIMONI, pres del ll. tardà *daemonium* id., i aquest, del gr. *δαίμωνιον* 'geni, divinitat inferior', entre els cristians 'dimoni', diminutiu de *δαίμων* 'déu, divinitat'. □ 1.ª doc.: *demoni*, *Homilies*; *dimoni*, S. XIV.

«--- Lo poble menava Diabla a mort; mas ja veng una femna qui --- avia una fila qui avia mal de *demonis* --- e anà cercar lo Seïner per zo que garís sa fila --- O Séïner, la mia fila à mal de *demoni*! --- sempre à mal de *demoni* ---» (f° 7v10, 8r2, 13); «costa la via eren set *demonis* qui aucisien los hòmens qui n passaven», *VidesR*, f° 6v1 (id., 5r1 i passim); «Evast cuyda servir a Déu e serveix al *demoni*», Llull (*Blanq.* I, 113.18; id. II, 67.20), també freqüent en les altres obres lullianes (*Contempl.*, etc.) i sempre o quasi sempre en la forma *demoni*: *Merav.* (NCl.) IV, 210.27, 211.3.¹

En textos de temps més tardà tenim la forma amb *-i-*: «a continent lo *dimoni* li isqué del cors denant tuyt». I si bé *demoni* apareix encara en el *Torcimany* (§ 1095.2) i en alguns autors quatrecentistes de llengatge conservador, se citen exs. de *dimoni* (que no he verificat) en StVicentF, Metge, Eiximenis, l'*Exemplari*, etc., i és la forma adoptada pel *Vocab. Cat. Alemany* de 1502 (§ 146), per OPou («los damnats tenen eternal pena ab los *dimonis*», *ThPu.*, 242) i la usada per JRoig: «cert los diables, / com los mata-